

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ
КАТЕДРА СТРАТЕШКИХ И ОДБРАМБЕНИХ СТУДИЈА

СТРАТЕГИЈСКО ПЛАНИРАЊЕ У СИСТЕМУ ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

- ДИПЛОМСКИ РАД -

Ментор:
Проф. Др Зоран Јефтић

Студент:
Александра Петковић
95/18

Београд, 2022.

САДРЖАЈ

Увод	4
1. Стратешки менаџмент.....	6
1.1. Појам и садржај стратешког менаџмента	6
1.2. Стратегија.....	7
1.3. Стратешко планирање одбране	8
1.4. Методе и технике стратешког планирања одбране	10
2. Систем одбране	15
2.1. Појам, елементи и функција система одбране Републике Србије	16
2.2. Управљачки органи системна одбране Републике Србије.....	16
2.3. Надлежност и организациона структура Министарства одбране.....	18
2.4. Надлежност и организациона структура Војске Србије.....	20
2.5. Надлежност и организациона структура Сектора за политику одбране	22
2.6. Надлежност и организациона структура Управе за стратедијско планирање.....	23
2.7. Остали сектори Министарства одбране.....	24
3. Стратедијско планирање одбране у Републици Србији.....	27
3.1. Теоријске основе стратедијских и доктринираних докумената у Републици Србији	27
Закључак	29
Литература	30

Увод

Систем одбране Републике Србије (у даљем тексту систем одбране) представља веома сложен систем који у својој структури садржи велики број различитих субјеката који теже заједничком циљу. Узевши у обзир чињеницу да је поменути систем изложен великом броју изазова, ризика и претњи, у циљу заштите интереса земље, неопходна је адекватна способност система одбране, односно руководства систем које треба поседовати знања о идентификовању изазова, ризика и претњи са којима се систем суочава, могућим начинима супротстављања, као и расположивим ресурсима одбране. Такође, заједничка и координисана активност војних и цивилних актера система одбране јесте предуслов правилног и несметаног функционисања система одбране. Главни носилац војне одбране у нашој земљи јесте Војска Србије, док цивилну одбрану остварују остали субјекти система одбране- органи и организације државне управе, локалне самоуправе, привредна друштва, јавна предузећа, предузетници и друга правна лица, грађани, друштвене и друге организације. С тим у вези централно истраживачко питање на које ћемо настојати да одговоримо у овом раду односи се на значај, улогу и анализу процеса стратегијског планирања у Републици Србији. Сложеност предмета истраживања првенствено изискује потребу адекватног познавања терминологије односно појма и садржаја стратегијског планирања, као централног појма, као и појмова уско повезаних са централним појмом рада, о чему ће бити речи у првом поглављу рада. Методе и технике стратегијског планирања одбране тј. познавање њихове природе и начина спровођења од кључног су значаја за довођење система одбране у повољан положај у односу на остале актере система глобалне безбедности и поседовање могућности правременог креаговања у ситуацијама новонастале кризе. У наставку рада биће представљени значај и улога већ поменутих актера система одбране, као и институција од значаја за одбрану. По питању законске регулативе, полазну основу уређења систем одбране представљају бројна

стратешко доктринирана и планска документа која ће такође ближе бити представљена у наставку рада.

1. Стратешки менаџмент

“Стратешки менаџмент уводи појам стратегије као начина за решавање будућих ситуација и проблема, као својственог водича предузећа у будућности. Стратешки менаџмент се бави будућношћу предузећа, његовом позицијом и пословањем и подразумева дефинисање циљева које предузеће жели у будућности достићи и правце и начине достизања ових циљева, што и представља стратегију” (Јовановић, 2005, стр. 268).

У овом поглављу биће детаљније анализирана синтагма стратешког менаџмента чије семантичко познавање је неопходно ради адекватног приступа изучавању области стратегијског планирања у систему одбране Републике Србије.

1.1. Појам и садржај стратешког менаџмента

“Синтагму “стратешки менаџмент” чине два појма “стратегија” и “менаџмент” са различитим значењем, при чему реч стратегија има денотативну, а менаџмент конотативну улогу у означавању” (Ковачевић, Домјанчић и Ковач, 2018, стр 254). Како би се сам појам ближе објаснио неопходно је прво анализирати појмове који га сачињавају.

Када говоримо о појму стратегије наићи ћемо на велики број дефиниција различитих аутора из различитих епоха узевши у обзир чињеницу да се термин стратегија употребљава још од периода старе Грчке.

У савременом добу појам стратегије се користи у многим наукама и научним областима те његово значење варира у складу са контекстом у ком је употребљен.

Док, када је у питању појам менаџмента, не можемо навести тачан превод за енглеску реч *menagment*, али се аутори најчешће служе терминима руковођење или вођење. Термин менаџмент се у научној литератури проналази први пут у

раду Фредерика Тејлора (Frederick Taylor), под називом Управљање погоном (Shop Management), мада можемо рећи да је појам био у употреби и у 19. веку на територији Западне Европе. Дефиницију која је и данас употреби дао је савременик Ф. Тејлора, рударски инжењер Анри Фајол (Henri Fayol) који представља менаџмент као “ процес предвиђања, организовања, командовања, координације и контроле. То је процес или функција која је најзначајнија за свако предузеће и она обухвата послове управљања предузећем” (Kovačević, Domjančić i Kovač, 2018, str 258).

Као закључак наведеног можемо рећи да постоји више дефиниција менаџмента али оно што је примарно јесте то да се појам најчешће користи у контексту управљања организационим системом, предузећем итд.

1.2. Стратегија

Најстарије значење појма “стратегија” везује се за период постојања полиса и означава посао којим су се бавили високи службеници и војни генерали. Док, када говоримо о модерном добу, Жоли де Месеро је први дефинисао појам стратегије у свом делу Теорија рата. Данас, појам стратегије који се користи у менаџменту позајмљен је из војног речника и из теорије игара и представља начин деловања у сврху достизања циљева. Дакле, стратегија има задатак проналажења адекватног начина на који ће организација задовољити своје дугорочне циљеве и она представља спону између саме организације и њеног организационог окружења.

Када је предмет нашег интересовања садржај појма стратегија такође можемо навести чињеницу да постоје различита представљања наведеног у зависности од аутора. Тако, С. Куколећа у свом делу Организационо-пословни лексикон наводи тројако значење термина стратегије:

- „скуп поступака за покрете великих ратних јединица од којих зависи успех у војном походу, и ратних метода чији је циљ добијање рата;
- методика активности појединаца или групе која треба да обезбеди што рационалније остварење постављених циљева;
- скуп правила, принципа и закона, који се користе у доношењу дугорочних управљачких акција и функцији система на који се односи“ (Куколећа, 1986, стр. 461).

М. Вујаклија је такође у свом Лексикону страних речи и израза навео тројако значење термина стратегија:

- „наука о вођењу војске;
- вештина ратовања;
- књига о вештини ратовања“ (Вујаклија, 1980, стр. 876).

Након навођења семантичких разматрања и анализа садржаја појма стратегије можемо, узевши у обзир различита навођења аутора, закључити да стратегија у области система одбране, који је централни појам нашег интересовања, представља начин остваривања националних интереса државе у систему глобалне безбедности уз употребу свих доступних ресурса, економских, војних, привредних, политичких, информационих.

1.3. Стратешко планирање одбране

Стратешко планирање одбране представља процес којим руководе руководиоци највиших организационих нивоа, односно органи државне управе и војска на територији државе. Главни циљ система одбране односи се на заштиту одбрамбених интереса Републике Србије, као и довођење у положај у ком поседује све потребне ресурсе неопходне за остваривање ефикасности и

ефективности система тј. положај у ком има могућност заштите виталних државних интереса на нивоу система националне и глобалне безбедности. У центру сфере интересовања стратешког планирања налази се будућност организационог система те можемо закључити да је стратегијско планирање од примарног значаја за сваки систем.

Вратићемо се корак у назад и рећи да је крајњи циљ планирања одбране доступност свих капацитета, опреме, војника, инфраструктуре, у циљу достизања циљева система одбране и планирања мисија. Према ауторима Ковач и Стојковић планирање одбране може бити стратегијско, оперативно и операционо (Ковач и Стојковић, 2009).

Стратегијско планирање одбране је један од кључних појмова овог рада, те ћемо њему посветити највише пажње, док ћемо остале типове планирања само поменути у пар реченица.

Аутори Ковач и Стојковић такође наводе крајње резултате оперативног планирања који су следећи: средњорочни планови и програми развоја система одбране, институције за израду средњорочних планова и програма, министарско упутство, финансијски и други планови, док као исходе стратегијског планирања поменути аутори наводе Стратегију националне безбедности, Стратегију одбране, Војну стратегију, Стратегијски преглед обране, Дугорочни план развоја система одбране (Ковач и Стојковић, 2009).

Оперативно планирање представља процес који се условно речено наставља на процес стратегијског планирања, односно оперативним планирањем се стратшке одлуке и планови преводе у конкретне акције и повезују се неопходни тј. доступни ресурси система одбране са дефинисаним стратешким циљевима.

Операционо планирање је крајњи сегмент планирања одбране и односи се на делегирање овлашћења и задужења свим актерима у систему одбране када је неопходно њихово деловање за време ратног и ванредног стања односно за време

новонастале кризе те можемо закључити да су следећа документа исход планирања употребе снага одбране: План употребе Војске Србије, План мобилизације, План ангажовања државних органа.

Оно што претходи процесу планирања одбране јесте постављање варијабли које су егзактне и чије познавање је предуслов спровођења процеса планирања. Варијабле у процесу планирања одбране јесу одбрамбени циљеви, концепти одбране, као и снаге одбране (Ковач и Стојковић, 2009).

Главну улогу у постављању одбрамбених циљева имају Влада и Парламент, док одбрамбени циљеви заправо представљају оно што се очекује од субјеката система одбране приликом њиховог ангажовања у циљу заштите виталних интереса државе за време периода новонастале кризе. Снаге одбране могу бити дефинисане као копнене снаге, поморске снаге, ваздухопловне или специјалне снаге и непосредно се преко ових циљева врши остваривање одбрамбених државних интереса и заштита виталних вредности кроз различите концепте одбране односно кроз дефанзивну одбрану, стратегијску офанзиву, различите облике сарадње и савезништва или одбрану од стране сопствених снага и капацитета (Ковач и Стојковић, 2009).

1.4. Методе и технике стратешког планирања одбране

Стратегијско планирање одбране обухвата више различитих метода и техника које се прожимају кроз процес планирања одбране. Методе и технике планирања одбране могу се сврстати у следеће групе: методе и технике за анализу окружења и стања система одбране, методе и технике за предвиђање будућности и методе операционих истраживања. Ради лакшег разумевања у наставку ћемо представити условну поделу метода и техника за анализу окружења и стања

система одбране, као и метода и техника за предвиђање будућности (Видети Табелу 1).

Методe и технике за анализу окружења и стања система одбране	методe и технике за предвиђање будућности
SWOT анализа, SPEST (LE) анализа, анализа проблема, метода критичних фактора успеха и бенчмаркинг	методe сценарија, делфи метода, бреинстроминг и KOSTMOD.

Табела 1: Методe и технике стратешког планирања одбране

“SWOT анализа (Strenghts, Weaknesses, Opportunities, Threats) је техника чији је основни циљ уочавање снага, недостатака, шанси и опасности везаних за функционисање разматране институције. Она служи за сагледавање стања и перспектива институције и стања и трендова окружења у којем институција функционише” (Ковач и Стојковић, 2009, стр. 464). SWOT анализа се сматра основном методом процеса стратегијског планирања одбране. Разлог томе је чињеница да се применом SWOT анализе може стећи увид у тренутни потенцијал система одбране као и у могућности његове ефикасности и ефективности у будућности. SWOT анализа се може применити на организационе целине различитих нивоа- од нивоа система одбране, па до нивоа изабраних географских подручја.

SPEST(LE) анализа (Security, Political, Economics, Social, Technological) је метода анализе окружења и стања система одбране која се у пракси примењује као допуна SWOT анализе. Значај ове технике је у томе што се њеном применом могу идентификовати сви присутни утицаји како на саму институцију, тако и на њено окружење. “Кораци у примени SPEST(LE) анализе су следећи:

1. Анализа SWOT матрице и разврставање шанси или претњи у одговарајуће категорије (безбедносна, политичка, економска, социјална, технолошка, правна и еколошка);
2. утврђивање степена утицаја сваког чиниоца;
3. утврђивање значаја сваког чиниоца за разматрану институцију;
4. утврђивање укупног стања и одређивање напредних корака” (Ковач и Стојковић, 2009, стр. 466).

Метода критичких фактора (у даљем тексту КФУ) успеха се у пракси појавила 60их година прошлог века и своју примену је пронашла како у стратешком планирању одбране тако и у другим научним областима. Крајњи резултат примене ове методе јесте издвајање кључних чинилаца успеха организације. Примена ове методе спроводи се кроз следећих пет фаза:

1. “одређивање подручја активности КФУ;
2. прикупљање података;
3. анализа података;
4. издвајање КФУ;
5. анализа КФУ” (Ковач и Стојковић, 2009, стр. 468).

Методe и технике за предвиђања будућности од значаја су за процес стратегијског планирања одбране јер се њиховом применом и анализом добијених резултата могу детектовати претње са којима ће се систем одбране у будућности сусрести, њихов интензитет, последице по систем, као и временски интервал.

Метода сценарија спроводи се ради предвиђања и идентификовања стања и потенцијалних утицаја октужења на систем. “Метода сценарија се од других метода разликује у две ствари. Прво, она даје више квалитативну и општу дескрипцију како ће садашњост еволуирати у будућности, а мање прецизне квантитативне податке. Друго, метода сценарија обично настоји да идентификује сет могућих

будућих ситуација од којих се свака може десити, али ниједна није потпуно извесна” (Машић, 2001, стр. 79).

Делфи метода представља експлоративну методу предвиђања коју спроводи група експерата како би предвидели вероватноћу и временски интервал одвијања будућег догађаја. “Основна обележја Делфи методе су:

- користи предности групног мишљења;
- превазилази недостатке који се јављају у раду групе;
- анонимна је;
- одговори се обрађују статистички;
- упитник је дефинисан” (Ковач и Стојковић, 2009, стр. 479).

Бреинсторминг или “мождана олуја” метода је која је настала 30их година прошлог века, развијала се временом, те данас можемо рећи да постоји више варијација ове методе: индивидуални бреинсторминг, техника номиналне групе, електронски бреинсторминг итд. Сврха примене ове методе огледа се у чињеници да различити профили личности различито приступају, што даје подстицај развоју ефикасности организације. “Фазе примене ове методе су следеће:

- припрема бреинсторминга;
- формулисање проблема;
- креирање идеја;
- вредновање и избор најбољих идеја;
- разрада идеја” (Ковач и Стојковић, 2009, стр. 481).

KOSTMOD је метода која своју примену проналази у дугорочној анализи трошкова који произилазе из будућег стања система одбране као последице изазова са којима се систем сусреће током времена. Током процеса примене KOSTMOD методе користи се велики број података те је неопходно адекватно

стручно познавање самог система одбране од стране експерата који се баве применом ове методе.

Методе операционих истраживања спроводе се у циљу проналажења практичних и прагматичних решења операцијских и стратегијских проблема те своју примену проналазе и у процесу стратедгијског планирања одбране. Предуслов спровођења операционих истраживања односи се на састављање тима који изискује сарадњу различитих субјеката, од доносилаца одлука, па до операционих истраживача и актера који ће спровести одлуке.

2. Систем одбране

Према Стратегији одбране, систем одбране је део система националне безбедности Републике Србије и представља јединствену, структурно уређену целину снага и субјеката одбране чији је циљ заштити одбрамбени и виталних интереса Републике Србије, допринос очувању мира и изградња повољног безбедносног окружења, као и сарадња са другим државним и недржавним организацијама. Снаге одбране јесу људски и материјални потенцијали Републике Србије, односно организационе структуре субјеката система одбране. Такође, структура, управљање и начела функционисања система одбране предодређена су Стратегијом одбране. Већ поменута структура система одбране односи се на органе законодавне и извршне власти Републике Србије, Војску, субјекте цивилне одбране као и остале субјекте од значаја у овој сфери. Главне карактеристике система јесу сложеност, отвореност, динамичност као и хијерархијски однос које му пружају аутентичност међу осталим друштвеним системима. Такође, систем одбране поседује своје циљеве и задатке који су приказани у Табели 2.

Циљеви система одбране	Задаци система одбране
<ul style="list-style-type: none">• Одбрана и заштита виталних безбедносних и одбрамбених интереса државе• Активан допринос очувању мира и развијању повољног безбедносног окружења• Развијање и унапређивање партнерских односа са одговарајућим институцијама система колективне безбедности, суседима и другим државама	<ul style="list-style-type: none">• Изградња система одбране способног да одговори на садашње и будуће изазове, ризике и претње безбедности у рату и миру• Ефикасно управљање одбраном• Стабилно функционисање система одбране према расположивим ресурсима и могућностима за логистички подршку• Сарадња са државама чланицама ЕУ, Програма "Партнерства за мир", и другим државама и савезима

Табела 2: Приказ циљева и задатака система одбране (Јефтић, 2020/2021, стр. 43)

2.1. Појам, елементи и функција система одбране Републике Србије

У складу са Законом о одбрани, систем одбране је подсистем система националне безбедности и јединствен облик организовања припрема за извршење задатака одбране, спровођења мера и радњи за рад грађана, државних органа, привредних друштава и других правних лица за употребу Војске Србије и других снага одбране у ратном и ванредном стању. Централни циљ система одбране јесте одбрана територије од потенцијалних изазова, ризика и претњи, као и заштита свих грађана, материјалних ресурса и животне средине. Према Закону о одбрани, одбрана Републике Србије може се реализовати самостално, коришћењем искључиво сопствених капацитета, или у сарадњи са другим државама у оквиру институција система националне, регионалне и глобалне безбедности (Закон о одбрани, 2007, чл. 4).

Систем одбране Републике Србије чине Војна и цивилна одбрана.

У Закону о одбрани Републике Србије наведено је да је војна одбрана део одбране Републике Србије која обухвата институције и активности на припреми одбране од војних изазова, ризика и претњи безбедности, док је цивилна одбрана дефинисана као део јединственог система одбране Републике Србије, организован ради успешног функционисања државних органа, органа аутономних покрајни и јединица локалне самоуправе, привредних друштава и других правних лица, заштите и спасавања и обезбеђења услова за живот и рад грађана и задовољења потреба снага одбране у ванредном и ратном стању (Закон о одбрани, 2007, чл. 4).

2.2. Управљачки органи системна одбране Републике Србије

Управљачки део система одбране чине институције законодавне и извршне власти. У миру, ове институције прописују и доносе:

- “стратегијска документа одбране;
- законске и подзаконске прописе из подручја одбране;
- буџет одбране;
- план одбране Републике Србије;

- развојне планове и програме капиталних инвестиција на подручју одбране и
- планове и програме међународне одбрамбене сарадње” (Јефтић, 2020/2021, стр. 44).

Народна скупштина обавља своја задужења у складу са Уставом и законима, те одлучује о проглашењу ратног и ванредног стања, о употреби Војске Србије ван граница, као и о буџету одбране. Такође, Народна скупштина усваја Стратегију одбране и Дугорочни план развоја система одбране.

Председник Републике, у области деловања Војске Србије, усваја План употребе Војске, као и Доктрину Војске по прибављеном мишљењу министра одбране, командује Војском, одређује родове и службе и поставља и разрешава начелника Генералштаба на предлог министра одбране, наређује мобилизацију Војске и заједно са Владом подноси предлог Народној скупштини за проглашење ратног и ванредног стања.

“Влада предлаже Народној скупштини усвајање:

- Стратегије националне безбедности;
- Стратегије одбране;
- Дугорочног плана развоја система одбране;
- Буџет за потребе одбране;
- и друга акта.

Влада усваја:

- Стратегијски преглед одбране на основу предлога министра одбране;
- План одбране Републике Србије” (Јефтић, 2020/2021, стр. 46).

Делатност Савета за националну безбедност правно је регулисана Законом о основама уређења служби безбедности, а односи се управљање радом служби безбедности и разматрање питања из области националне безбедности. Саветом

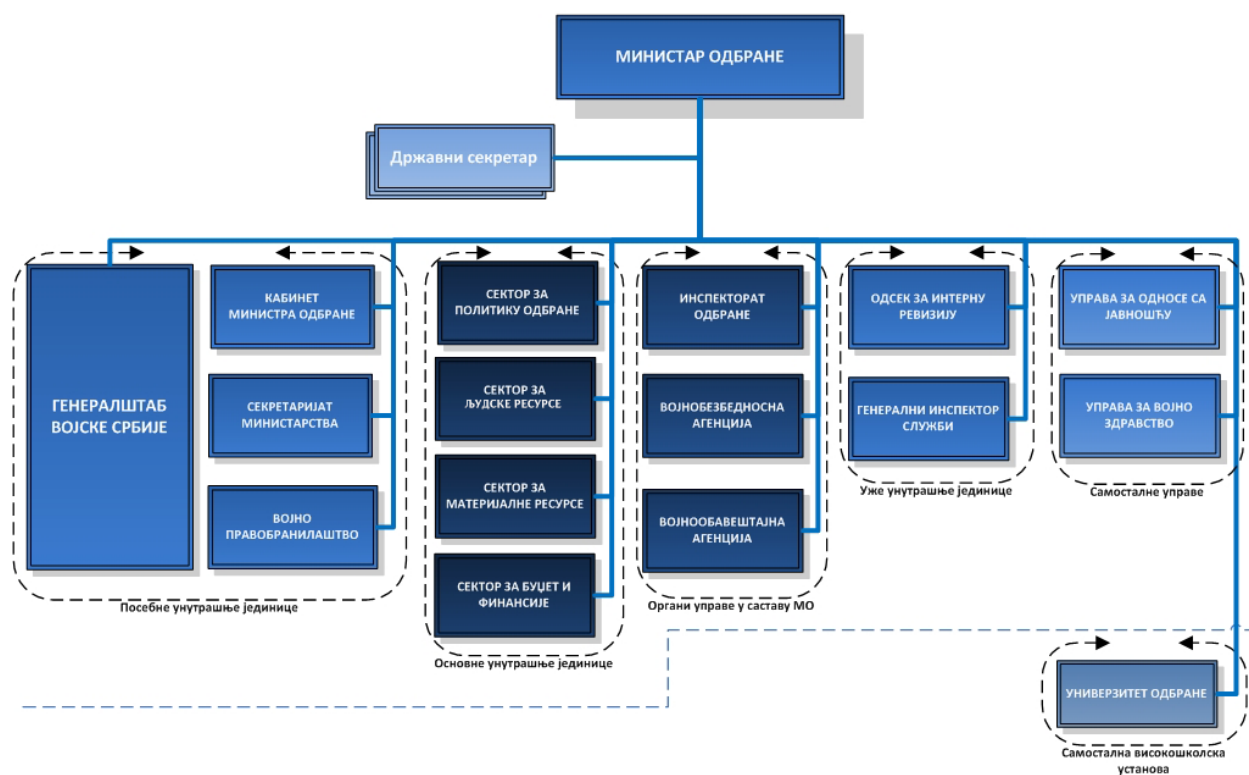
председава председник Републике, а чланови савета су министар одбране, министар унутрашњих послова, министар правде, председник Владе, Начелник Генералштаба Војске Србије, директори служби безбедности, као и секретар савета који учествује у раду Савета али нема право одлучивања. Седнице Савета сазива Председник, којима он и председава, осим уколико је спречен ту улогу преузима председник Владе.

2.3. Надлежност и организациона структура Министарства одбране

Министарство одбране орган је државне управе који обавља послове који се односе на политику одбране, планирање одбране, планирање и учешће у мултинационалним операцијама, опремање и наоружавање Војске и других снага одбране, безбедност значајну за одбрану, војно школство, здравствену заштиту и здравствено осигурање војних осигураника, као и научноистраживачки рад, а образовано је Законом о министарствима.

Министарство одбране такође има своје место и улогу у процесу стратегијског планира. С тим у вези послови које обавља у овој области јесу следећи: израђује нацрт Стратегије националне безбедности Републике Србије, Стратегије одбране Републике Србије, као и Дугорочног плана развоја система одбране. Израђује предлог Доктрине Војске Србије и Стратегијског прегледа одбране Републике Србије. Такође, израђује и Средњорочни план и програм развоја система одбране.

У оквиру Министарства одбране образоване су основне, посебне у уже унутрашње јединице, док организациону структуру Министарства чине државни секретари, посебни саветници, Генералштаб Војске Србије, четири основне унутрашње јединице, две посебне унутрашње јединице, четири органа управе, две самосталне управе и две уже унутрашње јединице (Видети Слику 1).

Слика 1: Организациона структура Министарства одбране (Министарство одбране Републике Србије, n.d.)

Такође, Стратегијом одбране дефинисано је да систем одбране поседује своју управљачку и извршну компоненту. Управљачки део система чине органи законодавне и извршне власти који своје надлежности врше у складу са Уставом и Уставом прописаних подзаконских аката, док састав и структура извршног дела Система одбране зависи од актуелних изазова, ризика и претњи (Стратегија одбране, 2009).

2.4. Надлежност и организациона структура Војске Србије

Извршни део система одбране чине Војска Србије и друге стране одбране који спровођењем превентивних мера и применом снага заштите обезбеђују безбедно животно окружење грађанима, као и остварење одбрамбених интереса Републике Србије.

Место и улога оружаних снага у Републици Србији регулисана је правним актима, почевши од Устава, као највишег правног акта, преко стратегијско-доктринираних докумената и правних прописа. Главна улога Војске Србије јесте одбрана земље од оружаног угрожавања споља, као и извршавање других мисија и задатака у складу са Законима. Уставом Републике Србије из 2006. године, чланом 139, предвиђено је да је основна мисија Војске Србије одбрана од оружаног угрожавања земље. Такође, Војска Србије обједињује све учеснике у борбеним операцијама и командује свим снагама које изводе борбена дејства, како у ратном тако и у ванредном стању, у складу са Доктрином Војске Србије.

Војска Србије организована је на стратегијском, оперативном и тактичком нивоу у команде, јединице и установе. Стратегијски ниво представља посебна унутрашња јединица Министарства одбране- Генералштаб Војске Србије, док оперативни ниво чине команде Копнене војске, Ратног ваздухопловства и противваздухопловне одбране, као и Команде за обуку, а тактички ниво односи се на бригаде и батаљоне.

Законом о Војсци Србије дефинисано је да се Војска Србије састоји од сталног и резервног састава и да се службом у Војсци сматра вршење војних и других дужности у наведеним саставима (Закон о Војсци Србије, чл. 5).

Стални састав чине професионални припадници Војске Србије и војници на служењу војног рока, док резервни састав, који се дели на активну у пасивну реуерву, чине резервни официри, резервни подофицири и војници у резерви.

Мисије и задатке Војске дефинише Народна скупштина Републике Србије у складу са Уставом и на основу неотуђеног права Републике Србије на индивидуалну и колективну одбрану, сагласно члану 51. Повеље УН и основним принципима међународног јавног права који регулишу употребу силе. (Табела 3)

Мисија	Задатак
<ul style="list-style-type: none">Одбрана Републике Србије од оружаног угрожавања споља	<ul style="list-style-type: none">Одвраћање од оружаног угрожавања и других војних изазова, ризика и претњи безбедностиОдбрана територијОдбрана ваздушног простора
<ul style="list-style-type: none">Учешће у очувању мира у региону и свету	<ul style="list-style-type: none">Учешће у међународној војној сарадњиУчешће у мултинационалним операцијама
<ul style="list-style-type: none">Подршка цивилним властима у супротстављању претњама безбедности	<ul style="list-style-type: none">Помоћ цивилним властима у супротстављању унутрашњем угрожавању безбедности, тероризму, сепаратизму, организованом криминалуПомоћ цивилним властима у случају природних непогода и техничко-технолошких и других несрећа

Табела 3: Мисије и задаци Војске Србије

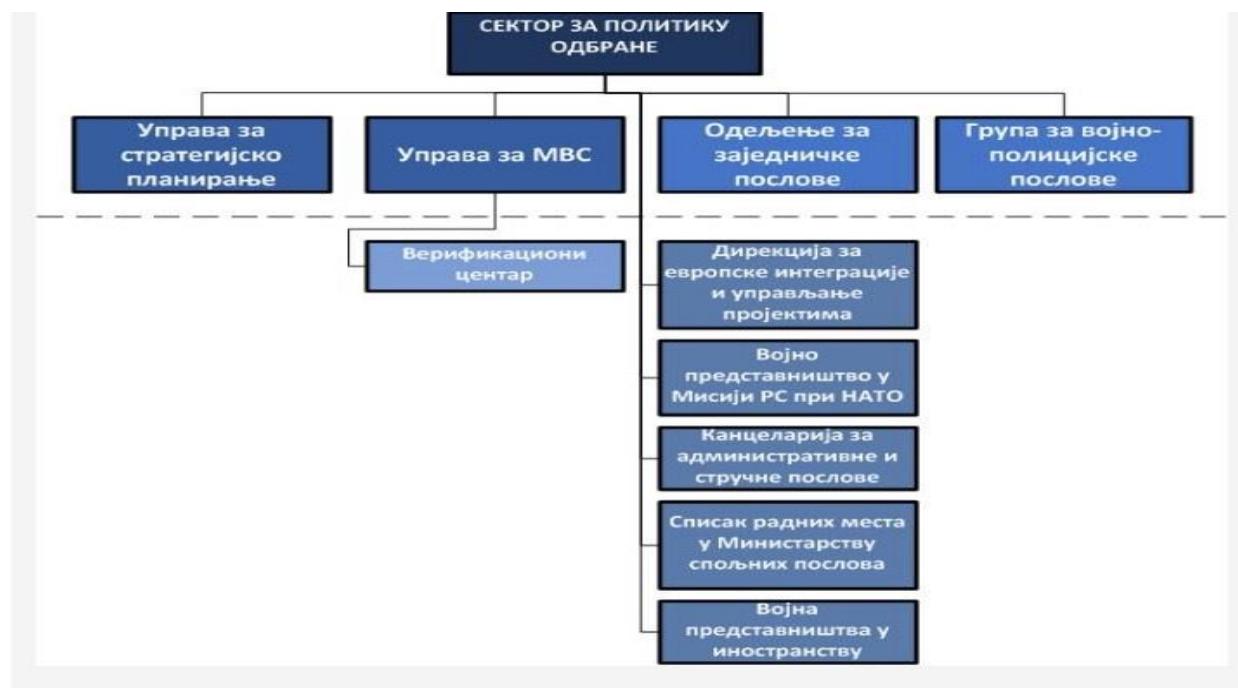
Генералштаб Војске Србије је највиши стручни и штабни орган у саставу Министарства одбране који обавља своје надлежности у складу са Уставом, законом и наређењима председника Републике и министра одбране. Генералштаб Војске Србије обавља послове који се односе на: израду доктринарних докумената, Плана употребе Војске Србије, Плана мобилизације Војске Србије, организовање мера приправности на основу аката председника Републике или министра одбране и друге послове одређене законом и подзаконским актима. Такође, Генералштаб је дужан да о свом раду извештава председника Републике и министра одбране.

2.5. Надлежност и организациона структура Сектора за политику одбране

Сектор за политику одбране је основна унутрашња јединица Министарства одбране којом руководи помоћник министра одбране за политику одбране. Делатност Сектора може се свести на следеће области рада: “израду стратегијских докумената, документа планирања развоја система одбране, развој научноистраживачке и инвентивне делатности, планирање и организовање међународне војне сарадње, спровођење међународних споразума и конвенција, подршку систему одбране у процесу европских интеграција, мултилатералну и билатералну сарадњу” (Информатор о раду Министарства одбране, 2008).

У Сектора за политику одбране образоване су следеће уже унутрашње јединице:

1. Управа за стратегијско планирање
2. Управа за међународну војну сарадњу
3. Одељење за заједничке послове
4. Група за војно-полицијске послове (Видети Сliku 2)

Слика 2: Организациона структура Сектора за политику одбране (Министарство одбране Републике Србије, n.d.)

2.6. Надлежност и организациона структура Управе за стратегијско планирање

Управа за стратегијско планирање ужа је организациона јединица Сектора за политику одбране чије функције су следеће: стратегијска, развојна, научноистраживачка и инвентивна делатност. Област рада Управе усмерена је на област припреме стратегијских докумената и докумената планирања развоја система одбране, опредељења, циљеве и задатке политике националне безбедности и политике одбране, планирање и развој научноистраживачке и инвентивне делатности, те координацију активности у Процесу планирања и прегледа (ПАРП) у оквиру НАТО програма Партнерство за мир. Кључни задатак ове организационе јединице своди се на израду нацрта највиших стратешких докумената Републике Србије. Организациона структура Управе за стратегијско планирање представљена је на Слици 3.

Слика 3: Организациона структура Управе за стратегијско планирање (Министарство одбране Републике Србије, n.d.)

2.7. Остали сектори Министарства одбране

Уже организациона јединице Министарства одбране, поред Управе за стратегијско планирање и Сектора за политику одбране, јесу и Сектор за људске ресурсе, Сектор за материјалне ресурсе и Сектор за буџет и финансије.

Сектор за људске ресурсе је основна унутрашња јединица Министарства одбране надлежна за:

- “нормативно уређење организације и управљање организацијским променама;
- нормативно уређење планирања и припреме мобилизације;
- статусна и остала питања професионалних припадника Војске Србије;
- планирање школовања и усавршавања за рад на пословима одбране и безбедности у земљи и иностранству;
- планирање припрема за одбрану Републике Србије;
- планирање и обучавање грађана и јединица цивилне заштите опште намене за одбрану земље;

- војну, радну и материјалну обавезу;
- музејску делатност;
- традицију, културу, етику, социјална и хуманитарна питања на нивоу система одбране;
- потребе ветерана;
- стамбено обезбеђење;
- унапређење родне равноправности у Министарству одбране и Војсци Србије и спровођење политика једнаких могућности” (Министарство одбране Републике Србије, n.d.).

У свом саставу Сектор за људске ресурсе Министарства одбране поседује:

- Управу за организацију;
- Управу за кадрове;
- Управу за обавезе одбране и
- Управу за традицију, стандард и ветеране.

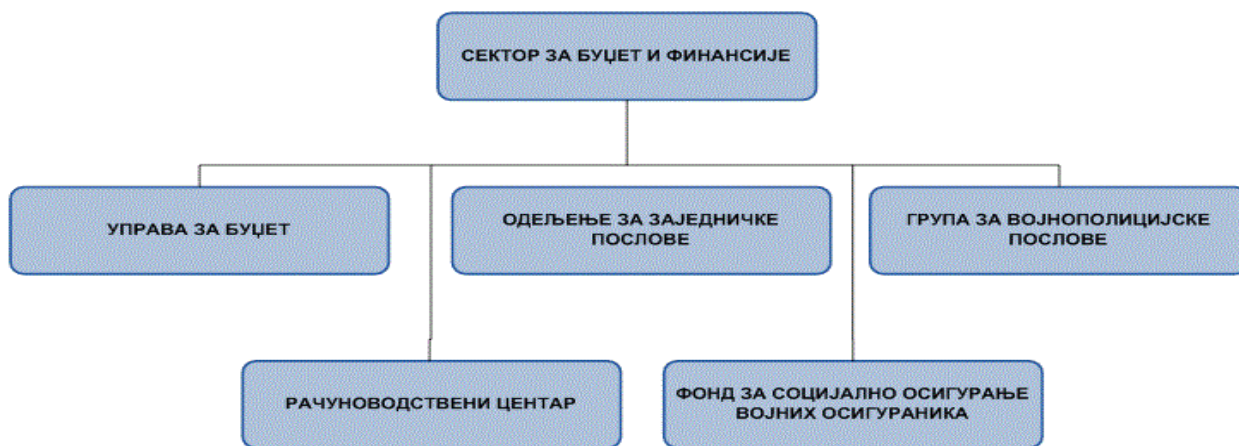
Сектор за материјалне ресурсе је основна унутрашња јединица Министарства одбране која обавља послове који се односе на истраживање, развој, производњу и промет наоружања и војне опреме, опремање и наоружавање Војске Србије и других снага одбране, планирање, организовање, надзор и изградњу војних објеката и планирање, организовање и спровођење обједињених набавки за потребе Министарства одбране и Војске Србије и материјално обезбеђење Војске Србије.

У Сектору за материјалне ресурсе образоване су следеће уже унутрашње јединице:

- Управа за општу логистику,
- Управа за одбрамбене технологије,

- Управа за набавке и продају и
- Управа за инфраструктуру.

Сектор за буџет и финансије је основна унутрашња јединица Министарства одбране која обавља послове који се односе на нормативно уређење, планирање, организовање и контролу финансијског пословања у Министарству одбране и Војсци Србије. (Министарство одбране Републике Србије, n.d.) Организациона структура Сектора за буџет и финансије представљена је на Слици 4.

Слика 4: Организациона структура Сектора за буџет и финансије (Министарство одбране Републике Србије, n.d.)

3. Стратегијско планирање одбране у Републици Србији

Стратегијско планирање одбране у систему одбране Републике Србије спроводе највиши државни органи ослањајући се на нормативна, стратегијска и доктринирана документа. У овом поглављу ближе ће бити дефинисани појмови доктрине и стратегије одбране, као и најзначајнији стратегијско-доктринирани и плански документи у области одбране Републике Србије.

3.1. Нормативне основе стратегијских и доктринираних докумената у Републици Србији

Основна стратегијско- доктринирана документа у области одбране Републике Србије јесу следећа: Стратегија националне безбедности Републике Србије, Стратегија одбране Републике Србије и Доктрина Војске Србије, док најзначајнији плански документи у области одбране јесу Дугорочни план развоја система одбране Републике Србије, Стратегијски преглед обране Републике Србије и План одбране Републике Србије (Закон о одбрани, 2007, чл. 7).

Узевши о обзир чињеницу да сва наведена документа нису јавно доступна, представљене су теоријске основе само појединих докумената.

Стратегија националне безбедности Републике Србије (у даљем тексту Стратегија националне безбедности) јесте највиши стратешки документ који је донела Народна скупштина 27. Децембра 2019. године. Представља полазну основу за израду осталих докумената и аката у области националне безбедности. Њена полазишта су: очување суверености и територијалне целовитости, војна неутралност, брига о српском народу ван граница Републике Србије, европске интеграције и ефикасна правна држава. Такође,

овим документом се домаћој и међународној јавности представљају основна стратешка опредељења Републике Србије у области националне безбедности.

Стратегија одбране Републике Србије (у даљем тексту Стратегија одбране) усвојена је од стране Народне скупштине 27. Децембра 2019. године и представља основни стратегијски документ који усмерава развој нормативних, доктринарних и организацијских решења система одбране, планирање и финансирање одбране и ангажовање ресурса одбране Републике Србије, односно највиши документ у области одбране Републике Србије који се заснива на Уставу Републике Србије и Стратегији националне безбедности. У Стратегији одбране анализира се безбедносно окружење са аспекта одбране Републике Србије, идентификују изазови, ризици и претње безбедности од значаја за одбрану, формулишу одбрамбени интереси и циљеви, утврђује политика одбране, структура, управљање и начела функционисања система одбране Републике Србије.

Закључак

Један од главних циљева стратегијског планирања одбране јесте обезбедити стабилно функционисање система одбране као и ефикасно и ефективно испуњење циљева, задатака и мисија одбране. Стога је евидентно да је примена стратегијског планирања одбране неопходна и у нашој земљи. Систем одбране је сложен организациони систем намењен за заштиту виталних одбрамбених интереса Републике Србије те управљање тако сложеним организационим системом представља изазов за руководство система поготово узевши у обзир чињеницу да се природа изазова, ризика и претњи по државу у последњим деценијама знатно променила. Данас, савремене безбедносне проблеме чине тероризам, организовани криминал, сајбер напади, односно све су више заступљене невојне претње, што раније није био случај, те систем одбране Републике Србије подлеже својој реформи. Такође, концепт стратегијског менаџмента омогућава развој система одбране достизањем и одржавањем способности потребних за извршење послова, мисија и задатака. Сам процес стратегијског планирања одбране, у нашој земљи, укључује интеракцију бројних субјеката који у свом раду примењују методе стратегијског планирања одбране, као и законску регулативу путем стратегијских, доктринираних и планских докумената чиме се постиже заштита виталних државних интереса и одржавање система у стању равнотеже.

Литература

1. *Закон о одбрани*, "Сл. Гласник РС", бр. 10/2015.
2. *Закон о Војсци Србије* "Сл. гласник РС", бр. 116/07, 88/09, 101/10.
3. Јефтић, З. (2021/2022). *Радни материјал, предмет Менаџмент у систему одбране*.
4. Јовановић, П. (2005). *Менаџмент- теорија и пракса*. Београд: Факултет организационих наука.
5. Ковач М. и Стојковић Д. (2009). *Стратегијско планирање одбране*. Београд: Војноиздавачки завод.
6. Машић, Б. (2009). *Стратегијски менаџмент*. Београд: Универзитет Сингидунум.
7. Министарство одбране Републике Србије, n.d., *Организациона структура Министарства одбране Републике Србије*.
8. Министарство одбране Републике Србије, n.d., *Организациона структура Сектора за политику одбране Републике Србије*.
9. Министарство одбране Републике Србије, n.d., *Организациона структура Управе за стратегијско планирање Републике Србије*.
10. Министарство одбране Републике Србије, n.d., *Организациона структура Сектора за буџет и финансије Републике Србије*.
11. Ковачевић, V. N., Домјанчић, S. и Ковач, М. (2018). *Стратегијски менаџмент у војноорганизационим системима. Војно дело*.
12. Куколеча, С. (1986). *Организационо-пословни лексикон*. Београд: Рад.
13. Петровић, Д. (2011). *Менаџмент и организација*. Београд: Факултет организационих наука.
14. *Стратегија националне безбедности Републике Србије*, (2009), Београд.
15. *Стратегија одбране Републике Србије*, (2009), Београд.
16. Вујаклија, М. (1980). *Лексикон страних речи и израза*. Београд: Просвета.
17. Ћировић, М., Милисављевић М., Покрајац С., Машић Б., Хелена С. (2009). *Стратешки менаџмент*. Београд: Универзитет Сингидунум.

ИЗЈАВА О АКАДЕМСКОЈ ЧЕСТИТОСТИ

Изјављујем да сам у приложеном раду поштовао/ла сва правила о академској честитости.

Овај писани рад резултат је искључиво мог личног рада, темељи се на мојим истражиањима и ослања се на наведену литературу.

У Београду, дана _____ године.

Потпис студента:
